

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas rīkotā diskusija «Gulbenes-Alūksnes šaursliežu dzelzceļa efektīvāka izmantošana reģiona attīstības interesēs»

Gulbenes-Alūksnes šaursliežu dzelzceļš jeb Bānītis ir valsts nozīmes vēstures piemineklis, kas kļuvis par vienu no atpazīstamākajiem tūrisma objektiem Latvijā un sava veida Vidzemes novada zīmolu. 20.gs. 70.gados, strauji samazinoties šaursliežu dzelzceļa nozīmei, tika slēgtas vairums šīs līnijas staciju, kā arī likvidēti atsevišķi dzelzceļa posmi, izņemot vienu – no Gulbenes līdz Alūksnei. Labvēlīgu apstākļu sakrītības dēļ Gulbenes-Alūksnes dzelzceļš joprojām darbojas un ir viens no nedaudzajiem ekspluatācijā esošajiem vispārējas lietošanas šaursliežu dzelzceļu iecirkņiem pasaulē. Savas unikalitātes dēļ šis dzelzceļš ir ieguvis valsts aizsargājama kultūras pieminekļa statusu. Tas ir ievērojams tūrisma attīstības resurss vairāku desmitu miljonu latu vērtībā, kura prasmīga izmantošana, kā to pierāda ārvalstu pieredze, var sniegt ļoti nozīmīgu ieguldījumu reģiona attīstībā.

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas, VAS „Latvijas dzelzceļš”, SIA „Gulbenes-Alūksnes bānītis”, Alūksnes un Gulbenes pašvaldību, Satiksmes ministrijas, Ekonomikas ministrijas, Kultūras ministrijas, Tūrisma attīstības valsts aģentūras, Vidzemes tūrisma asociācijas, Vidzemes plānošanas reģiona un Latvijas Industriālā mantojuma fonda pārstāvji – *Signe Adamoviča, Toms Altbergs, Jānis Antons, Andris Biedriņš, Juris Dambis, Jānis Eiduks, Aivars Fomins, Baiba Mūrniece, Marina Paņkova, Gita Pāvule, Māris Riekstiņš, Raitis Sijāts, Aivars Slokenbergs, Dainis Švika, Guna Švika un Sandra Zirne* – tika aicināti, lai diskutētu par risinājumiem valsts nozīmes kultūras pieminekļa «Gulbenes-Alūksnes šaursliežu dzelzceļš» turpmākajai saglabāšanai un izmantošanai. Diskusijas dalībnieki vienojās par šādiem principiem:

1. Valsts nozīmes kultūras piemineklis „*Bānītis*” ir unikālā kultūrvēsturiska vērtība, nozīmīgs reģionālais transporta līdzeklis, viens no atpazīstamākajiem kultūras tūrisma objektiem Latvijā, sava veida Vidzemes novada zīmols, kā arī ievērojams desmitiem miljonu vērts materiāls resurss, par kura saglabāšanu ir atbildīgas visas kāt esošās institūcijas un kuru iespējams izmantot ievērojami efektīvāk reģionālas attīstības interesēs.
2. Atzīt par lietderīgu un nepieciešamu Gulbenes-Alūksnes šaursliežu dzelzceļa saglabāšanas un efektīvākas izmantošanas nolūkos visu uz valsts nozīmes vēstures pieminekli attiecināmo īpašumu koncentrēt vienas juridiskas personas valdījumā vai īpašumā.
3. Aicināt pašvaldības un valsts institūcijas adekvāti novērtēt Bānīša potenciālu ilgtspējīgas reģiona attīstības veicināšanā, kā arī sniegt atbalstu Gulbenes-Alūksnes šaursliežu dzelzceļa īpašuma tiesību sakārtošanā un nodošanā pašvaldību vai valsts dibinātas juridiskas personas īpašumā/valdījumā.
4. Ierosināt Satiksmes ministrijai sagatavot nepieciešamos grozījumus nozares tiesību aktos, nosakot Gulbenes-Alūksnes šaursliežu dzelzceļam īpašu statusu, kā arī rast iespēju šī dzelzceļa infrastruktūras uzturēšanu nodrošināt no publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras finansējuma.
5. Aicināt VAS „Latvijas dzelzceļš” arī turpmāk uzņemties līdzbildību par unikālās dzelzceļa vēstures liecības saglabāšanu un popularizēšana dzelzceļa nozares attīstības interesēs

Rīgā, 2011. gada 31. martā